

העותרות:

1. ז' פ'
2. האגודה לזכויות האזרח בישראל (ע"ר 580011567)

ע"י ב"כ עוה"ד משכית בנדל ו/או גיל גן-מור ו/או
דן יקיר ו/או אבנר פינצ'וק ו/או עודד פלר ו/או
טלי ניר ו/או תמר פלדמן ו/או נסרין עליאן ו/או
טל חסין ו/או אן סוציו ו/או רגד גיראיסי ו/או
שרונה אליהו-חי ו/או רעות כהן ו/או רוני פלי ו/או
סנא אבן ברי ו/או שדא עאמר

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

רח' נחלת בנימין 75, תל-אביב 65154
טל': 03-5608185 ; פקס : 03-5608165
דוא"ל : maskit@acri.org.il

- נ ג ד -

המשיבים:

1. עיריית שדרות

באמצעות המחלקה המשפטית
ככר הנשיא 8 שדרות
טל': 08-6620202 ; פקס : 08-6620212

2. משרד הרווחה והשירותים החברתיים

באמצעות פרקליטות מחוז דרום (אזרחי)
קרן היסוד 4 באר שבע
טל': 073-3801222 ; פקס : 02-6467058

עתירה מנהלית

בית המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיבה 1 למנות לעותרת 1 עובד/ת סוציאלית/ת שונה מזו שנקבעה לה.

כן מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבה 1 לקבוע נוהל לטיפול בבקשות להחלפת עובדת סוציאלית בעיר שדרות.

1. עניינה של העתירה בסירוב העירייה להיענות לבקשתה של העותרת כי תוחלף העובדת הסוציאלית שאליה היא שובצה. בקשתה זו נדחתה על הסף. הדחיה ניתנה על בסיס הטענה כי אין לסטות מהכלל לפיו השיבוץ נעשה אך ורק על בסיס כתובת המגורים.

2. אלא שהעובדת הסוציאלית שאליה שובצה העותרת, הייתה מעורבת בעבר בהליכים שנגעו לעותרת, ושמפורטים בעתירה, ונוצרו בין העותרת לבינה יחסים עכורים על רקע זה. לכן אין

העותרת מסוגלת להיעזר בה ולתת בה אמון והתוצאה היא שהיא אינה יכולה לממש זכויות שונות ולקבל תמיכה סוציאלית לה היא זכאית מכח החוק.

התשתית העובדתית

הצדדים

3. העותרת 1 (להלן – **העותרת**) היא אזרחית ישראלית תושבת העיר שדרות.
4. העותרת 2, האגודה לזכויות האזרח בישראל, הינה ארגון זכויות האדם הוותיק והגדול ביותר בישראל והיא פועלת מאז שנת 1972 לקידום זכויות האדם בישראל ולהגנתן. בין היתר פועלת האגודה לקידום ההגנה על הזכות להליך הוגן של אוכלוסיות פגיעות, במערכת הרווחה, ובכלל.
5. המשיבה 1, עיריית שדרות (להלן – **העירייה**), היא האחראית על מתן שירותי רווחה לתושביה, באמצעות עובדיה בלשכה לשירותים חברתיים בעיר.
6. המשיב 2, משרד הרווחה והשירותים החברתיים (להלן – **משרד הרווחה**), הוא הממונה על קביעת מדיניות הרווחה בישראל, הנחיה בדבר אופן ביצועה ופיקוח אחר יישומה. המשיב הוא הממונה על פעולתן המקצועית של המחלקות לשירותים חברתיים ברשויות המקומיות.

העובדות המרכזיות

7. העותרת, בת 25, גדלה בעיר שדרות. משפחתה קיבלה, ועודנה מקבלת, שירותים מלשכת הרווחה בעיר. במהלך שנת 2007, בהיותה בת 16, נכנסה העותרת להריון מבן זוגה לו ביקשה להינשא. את המשפחה ליוותה עובדת סוציאלית מן הלשכה לשירותים חברתיים בעיר.
8. במהלך הריונה של העותרת, עובדת סוציאלית זו היא שהמליצה, בפורומים שונים במסגרת מערכת הרווחה, לפתוח בהליכי אימוץ לגבי הילדה מיד עם לידתה. זאת, בניגוד לרצונם של העותרת, בן זוגה - אבי הילדה, והוריהם של העותרת ובן זוגה שביקשו לסייע לזוג בגידול הילדה.
9. במקביל, במסגרת הליך משפטי לבקשת היתר נישואין, שבה מערכת הרווחה ודרשה להוציא את הילדה העתידה להיוולד מחזקתם של העותרת ושל אבי הילדה ולפתוח בהליכי אימוץ בנוגע אליה. זאת למיטב ידיעת העותרת, בין השאר, על בסיס חוות הדעת של אותה עובדת סוציאלית. הילדה נותרה בסופו של דבר בחזקת הוריה שנישאו כשמלאו לעותרת 17 שנים.
10. בתקופה בה העותרת ומשפחתה טופלו על ידי העובדת הסוציאלית, חשה העותרת כי היא מבטלת אותה ואת יכולותיה, מזלזלת בה, וככלל עוינת כלפיה וכלפי הרצונות המפורשים שלה ושל בני משפחתה. דבר זה פגע מאד ברגשות העותרת ובני משפחתה והיחסים התערערו עד שהם חשו שאינם מסוגלים להיות מטופלים עוד על ידה.

11. על רקע זה, ביקשה העותרת עוד בשנת 2007 שלא להיות מטופלת של אותה עובדת סוציאלית. כשביררה מה עליה לעשות בכדי לעבור לטיפול של עובדת סוציאלית אחרת בעירייה, הובהר לה שאין אפשרות כזו מלבד לעבור להתגורר באזור שאינו בתחום אחריותה של אותה עובדת סוציאלית.
12. וכך, על אף המורכבות והקושי, כשהיא בהיריון מתקדם, עברו העותרת ובן זוגה לשכונה אחרת, מתוך הבנה שרק כך תוכל העותרת לקבל את מבוקשה, ואכן מונתה לעותרת עובדת סוציאלית חדשה.
13. נציין, כי על רקע היחסים העכורים שתוארו, העובדת הסוציאלית החדשה שמונתה לעותרת החליפה את העובדת הסוציאלית גם בטיפול בשאר בני משפחתה המורחבת של העותרת ועל אף שאלו לא העתיקו את מקום מגוריהם ואף לא נדרשו לעשות זאת.
14. בחודש ינואר 2008 נולדה בתה של העותרת. במהלך שנת 2009, לפני לידת בתה השנייה, עברה העותרת להתגורר בבאר שבע. כיום היא גרושה ומגדלת את שתי בנותיה בכוחות עצמה.
15. בנובמבר 2015, חזרה העותרת לשדרות. היא ביקשה לשוב ולהתגורר בקרבת מקום מגורי הוריה ולהיעזר בהם, ובשאר בני משפחתה, בגידול הילדות בכדי להקדיש את השנים הקרובות ללימודים ולהתפתחות עצמית על מנת לשקם את עצמה ולתת לבנותיה עתיד טוב יותר.
16. בחודש ינואר 2016 פנתה העותרת אל לשכת הרווחה בעיר כדי לקבל מענה לצרכיה ולצרכי בנותיה אך גילתה שעליה להיות משובצת לטיפול של אותה עובדת סוציאלית שעמה יש לה יחסים עכורים, משום שמקום מגוריה הוא בתחום אחריותה. במענה לבקשתה להיות משובצת לטיפול עובדת סוציאלית אחרת אמרה לה העובדת הסוציאלית, כי "אין אפשרות להחליף. או אני, או לא בכלל".
17. העותרת פנתה בבקשה דומה לאגף הרווחה בעיר. שם נאמר לה על ידי מזכירה באגף הרווחה בשם ויקי, כי הדבר לא אפשרי והיא חייבת לפתוח תיק אצל העובדת הסוציאלית אליה שובצה. מיד לאחר מכן, פנתה העותרת למר יגאל לוי, סגן מנהל האגף לשירותי רווחה בעיר שדרות, מר לוי, מבלי ששמע את נימוקיה לבקשה, טען כי "אין דבר כזה" להחליף עובדת סוציאלית, כי היא חייבת לפתוח את התיק אצל העובדת הסוציאלית שאליה שובצה והוסיף "כאן זה לא שוק".
18. לאחר מספר ימים חזרה העותרת לאגף הרווחה וביקשה לדבר עם מר אבי חליבה, מנהל האגף לשירותי רווחה בעירייה, אך נאמר לה כי הוא אינו בארץ וכאשר יחזור יצור אתה קשר, דבר שלא נעשה עד ליום זה. במהלך חודש מרץ 2016, היא פנתה פעם נוספת ללשכתו של מר חליבה, ונאמר לה שוב כי הוא לא נמצא והובטח לה, לשווא, שיקבע לה מועד לפגישה עמו.
19. בצר לה, החליטה העותרת לפנות לראש עיריית שדרות, מר אלון דויד, באמצעות דף פייסבוק. מר דויד ענה לה כי הוא מתנצל ומבין את הבעייתיות אך הנושא לא מצוי בסמכותו ויש לפנות ללשכת הרווחה בעיר.

20. העותרת פנתה גם למוקד פניות הציבור של משרד הרווחה. נציגה בשם מור מסרה לה כי פנייתה מועברת למוקד החירום. באותו היום, חזר אליה נציג טלפוני ממוקד החירום והבטיח שיבדוק את בקשתה. משלא התקבל מענה פנתה העותרת שנית למוקד משרד הרווחה. באותה שיחה נאמר לה כי הנושא בטיפול. עד עתה לא התקבל כל מענה לפנייה.

21. העותרת במצוקתה לא שקטה על שמריה. בחודש אפריל 2016, מספר ימים לפני חג הפסח, ולאחר פניות חוזרות ונשנות מצידה, במישרין ובאמצעות אנשי קשר, נעתר מר יגאל לוי, סגן מנהל האגף לשירותי רווחה בעיר, לפגשה. במהלך הפגישה, בשל מצוקתה הכלכלית, נתן לה מר לוי תלושי מזון והבטיח כי לאחר חג הפסח יעזור לה להסדיר את הנושא, אך עד ליום זה העותרת לא קיבלה כל מענה כמובטח.

22. לאחר החג, שבה ופנתה העותרת ללשכת הרווחה בכדי לברר מה הוחלט בעניינה. עובדת בלשכה מסרה לה שהיא אינה יודעת במה מדובר וביקשה מהעותרת להשאיר פרטים על מנת שיצרו אתה קשר. עד ליום זה הדבר לא נעשה.

23. נציין, כי במהלך ההליך המייגע המתואר, איש לא ניסה להבין לעומק את נסיבות בקשתה של העותרת להחליף עובדת סוציאלית ולא התאפשר לה לפרוש את מניעיה ונימוקיה כראוי. אף תשובה שקיבלה העותרת לא הייתה בכתב או כללה הנמקה לגופן של טענותיה מלבד ציון העובדה כי היא שייכת לאזור המגורים שעליו אחראית אותה עובדת סוציאלית ותו לא. **כל זאת, למרות שהעותרת שרויה במצוקה קשה וזקוקה לסיוע דחוף ממערכת הרווחה.**

הפגיעה בעותרת

24. העותרת היא אם עצמאית לשתי בנות צעירות בגילאי 6 וחצי ושמונה וחצי. המשפחה מתגוררת בדירת הדיור הציבורי ומתקיימת מדמי מזונות מהביטוח הלאומי על סך 1,500 ₪, קצבת השלמת הכנסה על סך 1,873 ₪ וקצבת ילדים בגובה 280 ₪. סך כל הכנסותיה עומד על 3,653 ₪. סכום זה מספיק בקושי לסיפוק צרכיה הבסיסיים של המשפחה.

העתקי אישורים על תשלומים מן המוסד לביטוח לאומי מצורפים ומסומנים ע/1.

25. **כתוצאה מכך שהמשפחה אינה רשומה בלשכת הרווחה, נשללת ממנה הזכות לקבל סיוע רב חשיבות לצורך קיום בכבוד, סיוע שהיא זכאית לו, בחלק מן המקרים, על פי חוק. סיוע זה כולל:**

- סבסוד או מימון מלא של מסגרות צהרונים או מועדוניות לאחר שעות הלימודים ובהן ניתנת עזרה בשיעורי בית, ארוחות צהריים וערב ומגוון פעילויות העשרה כגון שיעורי ספורט, מחשבים ויצירה עד לשעה 30:18 בערב בכל יום;
- סבסוד קייטנות עד לשבוע השלישי של חודש אוגוסט לשתי בנותיה והנחות בתשלום על חוגים שונים;
- קבלת סלי מזון פעם בחודש (אותם קיבלה העותרת באופן קבוע בעבר בעיר שדרות ובעיר באר שבע ואשר היוו חלק משמעותי בכלכלת הבית);

- קבלת תלושים לקניית ביגוד והנעלה - סכום משמעותי על סך 1,700 ₪ המתקבל פעמיים בשנה וסיוע כספי אחר על פי הצורך;
  - עזרה ברכישת ציוד לבית;
  - ימי כיף שבועיים במהלך חודשי הקיץ למשפחות הרשומות בלשכת רווחה, קניית כרטיסים מוזלים להצגות ועוד הטבות שהמשפחה הייתה זכאית להן במידה והייתה רשומה בלשכת הרווחה.
26. מלבד הפגיעה הקשה בכלכלת המשפחה, מניעת הסיוע האמור פוגע אנושות ביכולת העותרת לעמוד ברשות עצמה, לשפר את מצב משפחתה, להשתקם מעונייה ולצאת לדרך חדשה.
27. העותרת רוצה ללמוד עבודה סוציאלית. כחלק מכך השתתפה השנה בשני פרויקטים במכללה האקדמית ספיר: "צעירות חונכות לזכויות" ו"התחנה הבאה", תכנית שמטרתה לעודד נשים לקחת חלק במעגל העבודה, לרכוש מיומנויות למידה ואף השכלה אקדמית.
28. כחלק מתכנית זו, אם העותרת תתקבל ללימודי תואר ראשון בעבודה סוציאלית היא **תקבל מלגת לימודים מלאה ואף מלגת קיום**, דבר שיספר משמעותית את מצבה הכלכלי. בכדי לעשות זאת עליה להשלים 12 שנות לימוד ולשם כך היא עתידה, החל מחודש אוגוסט הקרוב, וביתר אינטנסיביות מחודש דצמבר הקרוב לקחת חלק בקורס של חצי שנה בין השעות 8:00-16:00.
29. **העותרת לא תוכל לעשות כן במידה ובנותיה לא יזכו לסבסוד של מסגרות לאחר שעות הלימודים שכן אין לאל ידה לשלם למטפלת פרטית והיא לא תוכל להתחיל בלימודים אקדמיים מאותם טעמים.**
30. אם כן, במידה והאגף לשירותי רווחה יעמוד על סירובו להחלפת עובדת סוציאלית, משמעות הדבר תהיה שלילת שירותים החיוניים לה ולבנותיה, להם היא זכאית כדן. למותר לציין, כי אחת ממטרות מערכת הרווחה הסוציאלית היא תמיכה בשיקום כלכלי של המשפחה והוצאתה ממעגל העוני, שיקום אישי של המטופל ומתן כלים לכך. בענייננו, החלטת העירייה מכשילה מטרות אלו.
- על חשיבות מערכת האמון בין מטופל ועובד סוציאלי**
31. למערכת היחסים בין פונה לעובדת סוציאלית מאפיינים ייחודיים. התפקיד אותו ממלא עובד סוציאלי הוא בעל היבטים אינטימיים ורגישים, לעיתים אף יותר מטיפול נפשי או רפואי. כחלק מכך, נדרשים מטופלי המערכת לחתום על מסמך ויתור על סודיות, ומוותרים על פרטיותם מרצונם. במסגרת הטיפול הם מוסרים מידע אישי ביותר, ומשתפים בקשיים, לבטים ותכניות. אם כן, המטופלים נדרשים לפתוח את ליבם בפני העובדת הסוציאלית, ואפילו את ביתם.
32. תהליך טיפולי כזה חייב לכלול מידה של אמון וכבוד הדדי, אינטראקציה בונה וכימיה בסיסית בין המטפל והמטופל ונדרש שיתוף פעולה מצד הפונה. על כן, דווקא בשל המאפיינים

הייחודיים שיש בטיפול סוציאלי, כפיית עובד סוציאלי מסוים בניגוד מוחלט לרצון המטופל מעקרת את היכולת לקיים קשר מקצועי אפקטיבי (ר' אברהם בנימין **הריאיון המסייע** ספריית פועלים (1987)).

33. נוסף על כך, "שיתוף" המטופל בהליך ובהחלטות הוא עקרון חשוב וערך מרכזי בתחום העבודה הסוציאלית (סלונים-נבו ולנדר "האם טובת הילד יכולה להתקיים בנפרד מטובת המשפחה? - מחשבות והמלצות לשינוי" **חברה ורווחה**, כד (4), 401 (2004), בעמ' 419-420; יונה רוזנפלד "שותפות - קווים לפיתוח פרקטיקה עם ולמען אוכלוסיות מובסות" **חברה ורווחה** יג(3) 225 (1992)). ערך "שיתופו של הפרט בתהליכים ובהחלטות הנוגעים ברווחתו ובתנאי חייו האישיים ומתן אפשרות לפרט להשפיע עליהם" קבוע אף **בקוד האתי של העובדים הסוציאליים** (סעיף ב(ה) למבוא וסעיף א(12) לפרק 1 לקוד).

34. למרות האמור לעיל, אין כיום נוהל, או הנחיה מסוג כלשהו לטיפול בבקשות להחלפת עובדת סוציאלית. כך יוצא כי חרף ההכרח ביחסי אמון ושיתוף במערכת היחסים שבין העובד הסוציאלי והמטופל, המערכת אינה מציעה כל פתרון למטופלים שמבקשים להחליף עובד סוציאלי כתוצאה מהיעדר יחסי אמון. כתוצאה מכך, נוצרו פרקטיקות מגוונות בלשכות שונות, ובמסגרתן נוצרים מצבים פוגעניים ביותר ובלתי סבירים. מן המקרה של העותרת, כמו גם מחוברת העדויות המצורפת, עולה כי פונה המבקשת להחליף עובדת סוציאלית נתקלת במכשולים שונים ובהם: התניית הבקשה בדרישות פרוצדורליות שונות ומשונות; לוחות זמנים אמורפיים לקבלת החלטה; ודחייה בלתי מנומקת של בקשות. העתק חוברת עדויות של תכנית "צעירות חונכות לזכויות", המכללה האקדמית ספיר, מצורף ומסומן ע/2.

פניות העותרת למשיבות

35. ביום 19.6.16 פנתה הח"מ, בשם העותרת, למר אבי חליבה, מנהל האגף לשירותי רווחה בעירייה ולמשרד הרווחה, בדרישה לאפשר לה להחליף עובדת סוציאלית ולממש את זכותה לקבל שירותי רווחה. משהפנייה לא נענתה נשלחו לה שתי תזכורות.

העתק מכתב מיום 19.6.2016 מצורף ומסומן ע/3.

העתק תזכורת מיום 27.6.2016 מצורף ומסומן ע/4.

העתק תזכורת מיום 4.7.2016 מצורף ומסומן ע/5.

36. העתק הפניה למר חליבה נשלח למשרד הרווחה. ביום 27.6.16 התקבלה תגובה בדואר אלקטרוני מטעם מחלקת פניות הציבור של משרד הרווחה כי פניית העותרת הועברה לטיפול מחלקת פניות הציבור של המשרד. עד היום לא התקבלה תשובה מטעמם.

העתק התשובה בדואר אלקטרוני מצורף ומסומן ע/6.

37. במקביל פנתה הח"מ לשר הרווחה והשירותים החברתיים בדרישה, כי יפעל להסדרה כוללת של הטיפול בבקשות להחלפת עובדת סוציאלית בחקיקה או למצער בתקנות או בנהלים. פניה זו לא נענתה.

העתק מכתב לשר הרווחה והשירותים החברתיים מיום 21.6.2016 מצורף ומסומן ע/7.

38. מספר ימים לאחר הפניה בשם העותרת לאגף הרווחה של העירייה התקשרה העובדת הסוציאלית עצמה למשרדי האגודה לזכויות האזרח בתל אביב וביקשה לשוחח עם הח"מ. היא הבהירה לח"מ שהיא **תמליץ על החלפת העותרת בעובדת סוציאלית אחרת**, רק במידה וזו תבוא אליה לפגישה ותפתח אצלה את התיק. לטענתה מדובר ב"אקט טיפולי". הח"מ חזרה על בקשת העותרת והסבירה כי אם היא ממליצה על החלפת עובדת סוציאלית אז לא ברור מה טעם יש לחייב את העותרת להגיע אליה (ר' תצהיר הח"מ המצורף לעתירה זו).

39. לאחר מספר פניות טלפוניות, ביום 4.7.16 התקבלה תשובתה של העירייה ובה נכתב, לאקונית כי העותרת פנתה ללשכה שלא במועדי קבלת הקהל וכי "העובדים הסוציאליים מחולקים לפי אזור מגורים של פונים ובשל כך אין אפשרות להיעתר לבקשתה".

העתק מכתב העירייה מיום 4.7.16 מצורף ומסומן ע/8.

40. תשובת משרד הרווחה בעניין העותרת טרם התקבלה עד לרגע זה.

הטיעון המשפטי

סמכות עניינית ומקומית

41. הסמכות העניינית נתונה לבית המשפט הנכבד מכיוון שמדובר ב"החלטה של רשות מקומית או של נושא משרה או תפקיד בה" (סעיף 8 לתוספת הראשונה לחוק בתי משפט לעניינים מנהליים, התש"ס-2000). הסמכות המקומית לדון בעתירות מנהליות על החלטה של עיריית שדרות הינה לבית המשפט הנכבד.

ההחלטה פוגעת בזכויות העותרת

42. בכפיית העותרת לקבל סיוע וטיפול סוציאלי שהיא נזקקת לו דווקא מעובדת סוציאלית שהיא אינה מסוגלת לנהל עמה את סוג יחסי האמון והקרבה שנדרשים בין מטופל לעובד סוציאלי, יש משום פגיעה קשה בכבודה כאדם - בפרטיותה ובאוטונומיה שלה. הטיפול הסוציאלי אינו טיפול טכני אלא טיפול הדורש רמה גבוהה של יחסי אמון וקרבה בין המטופל לעובד הסוציאלי. הוא מחייב את המטופל לחשוף בפני העובד הסוציאלי את מצוקותיו ואת הקשיים בהם הוא נתקל, וכן את יחסיו האינטימיים עם ילדיו, בני זוג, הוריו ובני משפחתו. המטופל נדרש גם לוותר על חלקים מהותיים בפרטיותו בפני העובד הסוציאלי ולחשוף בפניו את מצבו הכספי, את תנאי המחיה שלו, לעיתים להכניסו לביתו ועוד.

43. על רקע זה, אין לכפות על אדם לקבל טיפול מעובד סוציאלי שאין לו בו אמון ושאינו יכול לקיים עמו את סוג יחסי הקרבה הנדרשים. צעד כזה הוא משפיל, כוחני ופוגע בכבוד האדם של המטופל.

44. במקרה המדובר היחסים בין העותרת לעובדת הסוציאלית שאותה שיבצה לה העירייה התערערו באופן קשה על רקע מה שנחוה על ידי העותרת כחוויה שלילית וקשה מאוד שבה היא, כנערה המתמודדת עם הריון מוקדם, עומדת מול נציגת המערכת הממליצה להוציא מחזקתה את בתה לאימוץ בניגוד לדעתה ועל כן נפגעו יחסי האמון בינה לבין העותרת.

45. יתר על כן, דווקא כשאדם נתון לחסדיה של מערכת שלה סמכות נרחבת להשפיע על היבטים שונים בחייו, אין לשלול ממנו את הזכות החוקתית לאוטונומיה שמשמעה כי "[...] קנויה לאדם החירות לגבש את רצונו כאוות נפשו, להתוות באופן רצוני ועצמאי את אורח חייו, לקבל החלטות בכל הקשור למעשיו ולשלוט במידה מסוימת בגורלו [...]" (ע"א 2781/93 **דעקה נ' בית החולים "כרמל"**, נג (4) 526, עמוד 1999; כן ר' א' ברק **פרשנות במשפט**, כרך ג, פרשנות חוקתית, בעמ' 357-361).

46. כתוצאה מהחלטת העירייה נפגעת יכולתה של העותרת לרכוש לעצמה מקצוע חדש, להשכיל ולהשתקם כלכלית וגם בכך יש פגיעה בזכותה לקיום בכבוד (ר' בג"ץ 366/03 **עמותת מחויבות לשלום וצדק חברתי נ' שר האוצר פ"ד ס (3) 464, 486 (2005)**).

47. חמור מכך, כתוצאה מהחלטה זו העותרת ובנותיה אינן מקבלות זכויות המגיעות להן בדין והן חיות במצוקה, שכן מימושן מחייב חוות דעת של עובדת סוציאלית. כפי שפירטנו בחלק העובדתי, מדובר בזכאויות בעלות חשיבות רבה, כמו האפשרות לקבל סלי מזון, צהרונים, קייטנות שמאפשרות לעותרת הזדמנות לרכוש מקצוע ועוד.

48. מחדלי העירייה גם מהווים הפרה של זכותה של העותרת להליך הוגן בטיפול בבקשתה.

פגמים מהותיים בהליך קבלת ההחלטה

49. הטיפול בבקשתה של העותרת ואופן קבלת ההחלטה בעניינה הוא פסול, שכן הוא מתבסס על החלטה המתעלמת לחלוטין מכל היבט רלוונטי לשיבוץ העותרת לטיפול של עובדת סוציאלית למעט כתובתה. גם לאחר שנחשפה העירייה לכלל השיקולים, היא התעלמה מהם והתעקשה על מדיניות השיבוץ שלה, תוך שהיא מתעלמת מהעותרת והנסיבות שהוצגו לה.

50. החלטה מינהלית, ובכלל זה עניינה של העותרת חייבת להתבסס על הפעלת שיקול דעת (בג"ץ 297/82 **ברגר נ' שר הפנים פ"ד לז(3) 29 (1983)**). **אלא שבעניינה של העותרת כלל לא הופעל שיקול דעת** ולא ניתן כל משקל לשיקולים הרלוונטיים שהוצגו בפני העירייה לחרוג ממדיניות השיבוץ הסטנדרטית (ר' בג"ץ 389/80 **דפי זהב נ' רשות השידור פ"ד לה(1) 421 (1980)**). גם כאשר ישנה פרקטיקה נוהגת, אין משמעה שדוחים על הסף כל בקשה המנוגדת לה **בלי לבחון נסיבותיו של מקרה נתון** (דפנה ברק ארז **משפט מנהלי**, בעמ' 293 (להלן – **ברק ארז**)); בג"ץ 900/06 **אל-על נגד שר התיירות**, דינים עליון עח 966 (2006).

51. שוב ושוב חזרו בתי המשפט על כך שחובת הפעלת שיקול הדעת המסורה לרשות מנהלית מחייבת אותה לבחון לגופם גם מקרים חריגים (ברק ארז, בעמ' 205; כן ר' ע"א 6291/95 בן יקר גת חברה להנדסה ובנין נ' הוועדה המיוחדת לתכנון ולבנייה מודיעין פ"ד נא(2) 825 (1997)). העובדה שהרשות לא שקלה את נסיבות המקרה וחריגותו מהווה לכשעצמה עילה לפסילת החלטתה (דנג"ץ (י-ם) 3299/93 ויכסלבאום נ' שר הביטחון, פ"ד מט (2) 195 (1995)).

52. לו שקלה העירייה את כלל הנסיבות ועדיין החליטה לדחות את בקשת העותרת הרי שהחלטת הרשות היא בלתי סבירה באופן קיצוני בשל הפגיעה הכרוכה בכך בזכויותיה של העותרת, מצד אחד, ובשל היעדר עילה טובה לא להיענות לבקשתה, מצד שני. בלשכת הרווחה שבעיר שדרות יש מספר עובדות סוציאליות ששיבוץ העותרת לטיפולן יכול להוות מענה סביר לבקשת העותרת. נציין גם, כי העובדה שבני משפחת העותרת שובצו בעבר לטיפול עובדת סוציאלית אחרת מבלי שנדרשו להעתיק את מקום מגוריהם מצביעה על כך שיש לכך תקדים וכי החלטת העירייה שרירותית ובלתי מידתית.

53. זאת ועוד, גם כשהובאה בפני העירייה הבקשה, על טעמיה, במכתבה של ב"כ העותרת, העירייה סירבה לה ללא נימוק מלבד ציון העובדה שהשיבוץ נעשה לפי כתובת המגורים. התנהלות זו מהווה הפרה של חובת ההנמקה החלה על רשות מנהלית מכוח החוק לתיקון סדרי מנהל (החלטות והנמקות), התשי"ט-1958 ומכוח הפסיקה. הנמקה מבטאת יחס אנושי ומכבד כלפי הפרט (ע"א 10419/03 דור נ' רמת הדר, פ"ד ס(2) 277, 297 (2005)) ולכן אין רשות יוצאת ידי חובתה בחזרה על תשובתה הלקונית הראשונית, שכנגדה הוגשה בקשת העותרת מלכתחילה. ככל שבמענה לעתירה יימסרו טעמים שונים מהטעם האחד והיחיד שנמסר, נבקש הזדמנות להתייחס לכך ולהשלים את הטיעון.

54. לבסוף, מההתנהלות המתוארת בחלק העובדתי עולה כי בעירייה אין כל נוהל להתמודד עם בקשות להחלפת עובד סוציאלי ועל כן בקשות כאלו נדחות על הסף, או מטופלות בצורה בלתי אחידה. על כן, על העירייה חייבת להכין נוהל למקרים מסוג זה ולהטמיע אותו בקרב עובדיה.

55. מן הראוי כי גם משרד הרווחה ייתן דעתו לסוגיה וינחה את כלל עובדי מחלקות השירותים החברתיים בארץ כיצד לנהוג במקרים מסוג זה. דבר זה חשוב במיוחד על רקע מיהות הפונים לקבל שירותים בלשכות הרווחה, פגיעותם ופערי הכוח האדירים בינם ובין עובדי הלשכות והרשויות המקומית. מטופלי מערכת הרווחה הם אנשים נושאי זכויות ככל אדם במדינת ישראל. מערכת הרווחה והרשויות המקומיות הן אורגנים של המדינה שתפקידו לספק לאנשים אלה שירותים. ככאלו הן מחויבות לפעול על פי הכללים החלים על כל רשות אחרת במדינת ישראל.

מן הטעמים המפורטים לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד להורות כמבוקש בראשית העתירה.